

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Національний університет цивільного захисту України
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції,
30 квітня 2026 року

ЧЕРКАСИ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС
СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції

30 квітня 2026 року

Черкаси
2026

УДК 009

Рецензенти:

Валентин ЛАЗУРЕНКО, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, Черкаський державний технологічний університет;
Наталія ЗЕМЗЮЛІНА, доктор історичних наук, професор, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького;
Ольга ПРОЦЕНКО, доктор філософських наук, професор, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут».

Головний редактор:

Тетяна ЧУБІНА – доктор історичних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аліна КРИШТАЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент.

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції, 30 квітня 2026 року. – Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 724 с.

У збірнику представлено матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє». Зміст видання охоплює широке коло гуманітарних питань, серед яких особливу увагу приділено розвитку соціальних комунікацій та визначенню ролі соціально-гуманітарних дисциплін у підготовці фахівців служби цивільного захисту. Авторами досліджено особливості впровадження гендерного компонента у сектор безпеки, проаналізовано актуальні питання психології та педагогіки, а також обґрунтовано необхідність гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Важливе місце у збірнику посідають розвідки, присвячені комплексному впливу російської агресії на українське суспільство. У матеріалах ґрунтовно проаналізовано прямі та опосередковані наслідки війни, запропоновано дієві механізми підтримання життєдіяльності країни в кризових умовах, а також окреслено шляхи майбутнього відновлення, сталого зростання та всебічного розвитку держави. Видання розраховане на здобувачів вищої освіти, молодих науковців і всіх, хто прагне глибше зрозуміти гуманітарні виклики сьогодення.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 9 від 27 березня 2026 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 4 від 14 квітня 2026 року)*

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Всеукраїнська екологічна ліга
Державний біотехнологічний університет
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
Дніпровський фаховий коледж радіоелектроніки
Донецький державний університет внутрішніх справ
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Інституту педагогіки НАПН України м. Київ, Україна
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. Долішнього НАН України»
ІРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський університет культури
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Київський національний лінгвістичний університет
Конгрес літераторів України, м. Львів, Україна
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького
Львівський національний університет імені Івана Франка
Маріупольський державний університет, м. Київ, Україна
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Національна академія внутрішніх справ
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, м. Київ, Україна
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж»
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
Поліський національний університет
КЗВО «Рівненська медична академія»
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
Уманський національний університет
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Фаховий коледж електронних приладів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Харківський національний університет внутрішніх справ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
Харківський національний університет Повітряних Сил
Херсонська державна морська академія
Хмельницький національний університет
Центр життєстійкості «Refectio», м. Черкаси
Черкаська гімназія №9 імені О. М. Луценка
Черкаський державний технологічний університет
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Комуніальний заклад дошкільної освіти № 238 Дніпровської міської ради
Черкаська медична академія
Черкаська міська рада
Черкаська обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Черкаське регіональне відділення Соціологічної Асоціації України
Берлінський технічний університет, Німеччина
Жилінський університет, Словацька Республіка
Західнопоморський технологічний університет у Щецині, Республіка Польща
Каліфорнійський коледж Сан-Дієго, Сполучені Штати Америки
Мюнхенський технічний університет, Німеччина
Національний інститут прикладних наук (Університет Руан-Нормандія), Франція
Нижньосілезький університет, м. Краків, Республіка Польща
Пожежна академія, м. Варшава, Республіка Польща
Потсдамський університет, Німеччина
Професійна вища школа імені Фрідріха Фішера, Швайнфурт, Німеччина
Страсбурзький університет, Франція
Ягеллонський університет у Кракові, Республіка Польща

Редакційна колегія:

Сергій БИЧЕНКО – кандидат історичних наук, доцент;
Людмила ВОРОНОВСЬКА – кандидат філософських наук, доцент;
Людмила ГОНТАРЕНКО – кандидат психологічних наук, доцент;
Леся ГОРЕНКО – кандидат історичних наук, доцент;
Марія ДМИТРЕНКО – доктор філософських наук, професор;
Ольга ДУЛГЕРОВА – кандидат історичних наук, доцент;
Наталія ЄРЕМЕЄВА – кандидат філологічних наук, доцент;
Василь КОБКО – кандидат історичних наук, професор;
Ірина КОВАЛЕНКО-ЧУКІНА – кандидат історичних наук, доцент;
Світлана КОСЯК – кандидат історичних наук, доцент;
Андрій ЛИТВИН – кандидат педагогічних наук, доцент;
Олеся МІНЕНКО – кандидат філологічних наук, доцент;
Ірина СТАДНИК – кандидат історичних наук, доцент;
Яніна ФЕДОРЕНКО – доктор історичних наук, професор;
Михайло ХАРЛАМОВ – доктор історичних наук, професор;
Любов ЮРЧЕНКО – доктор філософських наук, професор;
Barbara SZYKUŁA-PIEC – PhD (Республіка Польща);
Oksana TELAK – dr hab, prof (Республіка Польща);
Vadym VOZDVYZHENSKYI – Ph.D. (Угорщина).

Редакційна колегія зберігає за собою право на редагування матеріалів.
Опубліковані тексти відображають позицію автора, яка може не збігатися з думкою редакції.
За достовірність матеріалів відповідальність несе автор.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА

ШАНОВНІ КУРСАНТИ ТА СТУДЕНТИ, УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Щиро вітаю вас із проведенням XXVI Міжнародної наукової конференції «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє» – важливої події, яка об'єднує наукову спільноту навколо актуальних питань розвитку сучасного суспільства, осмислення історичних процесів і формування бачення майбутнього.

Сьогодні, в умовах складних викликів і глибоких трансформацій, гуманітарна наука відіграє особливу роль. Вона не лише допомагає аналізувати події, що відбуваються, а й формує ціннісні орієнтири, сприяє зміцненню національної свідомості, розвитку критичного мислення та відповідального ставлення до суспільних процесів. Гуманітарний дискурс дозволяє поєднати історичний досвід із сучасними реаліями та окреслити перспективи подальшого розвитку.

Особливої ваги набуває проведення цієї конференції в умовах війни. У час, коли українське суспільство щоденно стикається з випробуваннями, надзвичайно важливо не зупиняти розвиток науки, освіти й інтелектуального діалогу. Такі наукові заходи є свідченням стійкості нашої держави, її здатності не лише протистояти агресії, але й зберігати та розвивати свій науковий і освітній потенціал. Конференція стає простором, у якому осмислюється сучасний досвід, формуються нові підходи до розуміння безпеки, суспільних процесів та ролі людини в умовах кризи. Вона також виконує важливу об'єднавчу функцію, сприяючи консолідації наукової спільноти та зміцненню міжнародної підтримки України.

Надзвичайно обнадійливим є те, що активну участь у роботі конференції беруть курсанти і студенти – представники молоді науки, носії нових ідей, свіжих підходів та інноваційного бачення. Їхня наукова активність, допитливість і прагнення до пізнання є запорукою формування потужного інтелектуального потенціалу держави.

Наука сьогодні – це не лише етап становлення майбутніх дослідників, а повноцінний компонент сучасного наукового простору. Саме у студентських і курсантських дослідженнях часто народжуються нові підходи до вирішення складних проблем, формуються навички аналітичного мислення, наукової комунікації та відповідального ставлення до результатів своєї праці. Підтримка молодих науковців, створення умов для їх розвитку та залучення до наукової діяльності є одним із пріоритетів сучасної освіти.

Не менш важливо підкреслити, що конференція має міжнародний формат і об'єднує учасників з різних країн – зокрема зі Сполучених Штатів Америки, Франції, Угорщини, Німеччини, Словаччини та Польщі. Плідна співпраця сприяє розвитку міжкультурного діалогу, обміну досвідом та інтеграції української науки у світовий науковий простір. Участь іноземних колег надає можливість розширити горизонти наукових досліджень і сформувати спільне бачення глобальних проблем сучасності.

Тематика конференції охоплює широкий спектр питань – від історичного осмислення суспільних процесів до аналізу сучасних викликів і прогнозування

майбутнього. Такий підхід є надзвичайно важливим, адже дозволяє комплексно розглядати проблеми, враховуючи їхню багатовимірність і взаємозв'язок.

Для Національного університету цивільного захисту України проведення подібних науково-комунікативних заходів є важливим складником освітньої та наукової діяльності. Ми переконані, що формування висококваліфікованого фахівця неможливе без активного залучення до наукового пошуку, розвитку критичного мислення та здатності до аналізу складних суспільних процесів. Особливо це стосується майбутніх фахівців у сфері безпеки, для яких гуманітарні знання є невід'ємною частиною професійної підготовки.

Висловлюю щиру подяку організаторам конференції, науковим керівникам, викладачам і всім, хто долучився до її проведення. Ваша праця сприяє розвитку науки, підтримці молодих дослідників та формуванню сучасного наукового середовища.

Окремі слова вдячності – учасникам конференції. Ваша активність, наукова допитливість і прагнення до пошуку нових знань є свідченням того, що українська наука має потужне майбутнє.

Бажаю всім учасникам плідної роботи, цікавих дискусій, нових ідей, наукових відкриттів та професійного зростання. Нехай ця конференція стане важливим кроком на шляху до розвитку науки, зміцнення міжнародної співпраці та формування нових поколінь дослідників.

Миру, натхнення та нових звершень!

Слава Україні!

Разом до перемоги!

*Ректор
Національного університету цивільного захисту України,
кандидат педагогічних наук, доцент,
лауреат Державної премії України в галузі освіти,
заслужений працівник освіти України
Ігор ТОЛОК*

навчальний процес навіть у складних умовах війни, що допомагає молоді зберігати відчуття стабільності та перспективи на майбутнє. Викладачі, психологи та соціальні працівники проводять бесіди, тренінги та заняття, спрямовані на підтримку психічного здоров'я студентів і школярів. Такі заходи допомагають молодим людям навчитися краще розуміти свої емоції, долати тривогу та знаходити ефективні способи адаптації до нових життєвих умов. Ще одним важливим аспектом є розвиток культури взаємної підтримки та солідарності. Під час війни люди часто проявляють співчуття, допомагають незнайомим людям, організовують спільні ініціативи та благодійні заходи. Така активна громадянська позиція сприяє формуванню відчуття єдності та спільної відповідальності за майбутнє країни. Коли люди бачать, що вони не самі у своїй боротьбі, це зміцнює їхню віру у власні сили та допомагає легше переживати складні періоди.

Варто також зазначити, що важливим ресурсом психологічної стійкості є здатність людини знаходити сенс навіть у складних обставинах. Багато українців продовжують працювати, навчатися, допомагати іншим і будувати плани на майбутнє. Саме наявність мети, віра в перемогу та прагнення до відновлення країни допомагають людям зберігати внутрішню силу та надію.

Отже, стійкість населення України в умовах війни формується завдяки поєднанню соціальних, психологічних і культурних факторів. Підтримка родини та друзів, згуртованість суспільства, національна свідомість і розвиток психологічної допомоги дають можливість людям долати труднощі воєнного часу. Саме ці чинники сприяють збереженню моральної сили суспільства та створюють основу для майбутнього відновлення країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карамушка Л. М. Психологія організаційної стійкості в умовах соціальних криз. Київ : Логос, 2021. 256 с.
2. Кокун О. М. Психологічна допомога військовослужбовцям і цивільному населенню в умовах воєнного конфлікту. Київ : Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 90 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 272 с.
4. World Health Organization. Mental health and psychosocial support in emergencies. Geneva : WHO, 2021.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій. – Женева, 2022.
6. Міністерство охорони здоров'я України. Рекомендації щодо збереження психічного здоров'я під час війни. – Київ, 2023.
7. UNICEF. Психологічна підтримка дітей та дорослих у кризових ситуаціях. – Нью-Йорк, 2022.

КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ РОЗЛАДІВ НЕВРОТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ У ПОСТТРАЖДАЛИХ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

*Аліна КОЛОМОЄЦЬ,
Олександр ЧЕРНЕНКО, кандидат медичних наук, доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Всі війни закінчуються. Герої, які мужньо захищають суверенітет України та її територіальну цілісність, демобілізуються, і держава зобов'язана створити належні умови для відновлення їх здоров'я, забезпечення медико-психологічної реабілітації та

повернення їх до повноцінного життя. Учасники бойових дій, крім фізичних ушкоджень, на війні отримують ще й психологічні травми. До 90% мобілізованих українців, які не є професійними військовими, ризикують отримати бойову психічну травму. Поряд з безпосередніми учасниками бойових дій є багато постраждалих серед мирного населення, свідків цих подій, внутрішньо переміщених осіб. В мирному житті, на жаль, також відбуваються надзвичайні події природного та техногенного походження. Психогенні розлади, поранення, захворювання під час бойових дій, соціальних заворушень, стихійних лих та масових катастроф різного походження займають особливе місце, оскільки можуть одночасно виникати у багатьох людей. Необхідно оперативно оцінювати стан потерпілих, прогнозувати розлади, які можуть виникнути, проводити всі можливі (в конкретних екстремальних умовах) корекційно-лікувальні та реабілітаційні заходи. Психологічна робота із військовослужбовцями не може обмежуватися лише лікуванням поранених у військових госпіталях.

В учасників бойових дій найчастішою категорією розладів психіки і поведінки є розлади адаптації (РА) і посттравматичні стресові розлади (ПТСР). За своєю клінічною суттю ПТСР – відстрочена реакція на травматичний стрес, здатна викликати психічний розлад у будь-кого (безпосередня загроза життю, фізична повноцінність людини або осіб з її оточення, включення особи або її близьких до катастрофічних ситуацій глобального чи місцевого характеру (війна або ДТП). Таким чином, ПТСР є психогенним за походженням захворюванням [1, 2].

У клінічній практиці ПТСР має однойменну – рубрифікацію (це систематизований поділ медичних знань, хвороб або літератури на тематичні розділи (рубрики) для впорядкування інформації. Це включає використання контрольованих словників (наприклад, MeSH) та класифікацій (як МКХ-10), що дозволяє структурувати діагнози та наукові статті за системами організму або галузями наук) і є синдромом, що виникає після дії екстремального за силою стресу. Хворий багато разів «знову проживає» психотравмуючу ситуацію, до нього знову і знову повертаються ті ж важкі, болісні переживання (так звані «ремінісценції»); часто виникають нав'язливі мимовільні спогади – надзвичайно яскраві і живі, зокрема ейдетичного характеру (наплив яскравих, жахливих сцен того, що відбувалося). Деякі хворі починають уникати обставин, що нагадують їм про перенесену психотравму (наприклад, жінка, яку згвалтували на автомобільній парковці, починає уникати інших будь-яких парковок), тобто відбувається формування вторинних нав'язливостей (обсесивного синдрому, нав'язливих спогадів) [1].

Семіотичні ознаки ПТСР виникають протягом одного – декількох місяців після впливу первинного стресорного чинника і зазвичай розвиваються разом із симптомами недиференційованої тривоги. Систематику основних психопатологічних феноменів можливо змалювати таким чином. Хворий неодноразово переживає психотравмуючі обставини у вигляді:

- нав'язливих спогадів (наприклад, короткочасне і яскраве повторне переживання перенесеного «flashback», нічні кошмари – «*avor nocturna*»);
- обтяжливих сновидінь;
- відчуттів і вчинків, які ніби вказують, що психотравмуюча ситуація поновлюється;
- вираженого психологічного дистресу в ситуаціях, які нагадують або асоціюються із психотравмуючою подією;
- перезбудження;
- емоційного виснаження.

До інших проявів цього розладу відносять наполегливе уникнення подразників, які можуть асоціюватися із психотравмуючою ситуацією і ознаки постійної готовності до надмірного реагування. Ці явища за об'єктивним анамнезом не властиві хворому до перенесеної психічної травми [2].

Вперше термін «посттравматичний стресовий синдром», яким позначався викликаний важким стресом специфічний симптомокомплекс психічних розладів, був застосований у 1980 році М. Horowitz і співавт.; цей термін був включений до американської класифікації психічних розладів (DSM-III). Раніше такі розлади відносилися до кола невротичних або близьких до них розладів. У подальшому ці критерії уточнено і доповнено у DSM-III-R і DSM-IV, так само, як і у МКХ-10.

ПТСР відносять до особистісно-реактивних станів (з клінічної точки зору), що розвиваються внаслідок травматичного стресу (зокрема надзвичайної ситуації), який носить патогенно-психогенний характер для конкретної людини (наприклад, ситуації представляють безпосередню загрозу для повноцінного існування людини, причетність її або рідних, близьких, друзів до катастрофічних ситуацій глобального або локального характеру – стихійні лиха, війни, техногенні катастрофи тощо).

Основні психопатологічні феномени ПТСР спостерігаються у вигляді облігатних симптомів:

- нав'язливі спогади (наприклад, короткочасне і яскраве повторне переживання перенесеного «flashback», нічні жахи «*raucor nocturna*»);
- обтяжливі сновидіння;
- недиференційована тривога;
- відчуття повторного переживання психотравмуючої ситуації, яке слід диференціювати з епіфеноменами «*deja vu*»;
- переживання гострого психологічного дискомфорту стресового рівня у ситуаціях, що нагадують або асоціюються з первинною психотравмуючою подією;
- психомоторне недиференційоване збудження;
- емоційне притуплення, навіть до ступеню «*anaesthesia dolorosa psychica*».

Одним з першочергових завдань Європейського плану дій в Україні після війни є розробка і впровадження комплексних, інтегрованих систем охорони психічного здоров'я, які об'єднують зміцнення здоров'я, профілактику, лікування і реабілітацію, догляд та відновлення здоров'я [2, 3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Інновації у медико-психологічній реабілітації учасників бойових дій та постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій (клінічна настанова) / Під заг. ред. проф. Б.В. Михайлова. – Харків-Київ: «Укрпрофоздоровниця» 2019.–152 с.
2. Михайлов Б.В., Чугунов В.В., Курило В.О., Саржевський С.Н. Посттравматичні стресові розлади: Навчальний посібник. / Під заг.ред.проф.Б.В. Михайлова.- Вид. 2-е, перероблене та доповнене.- Х.:ХМАПО, 2014.-285 с
3. Охорона психічного здоров'я в умовах війни, / пер. з англ. Тетяна Семігіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. – К. : Наш формат, 2017. – 1068 с.

ТРАГЕДІЯ БУЧИ ТА МІСТ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОЛІТИКА ГЕНОЦИДУ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

*Кирило КОНИК, ННІ оперативно-рятувальних сил, ПБк-25-3
НК – Яніна ФЕДОРЕНКО, доктор історичних наук, професор
Національний університет цивільного захисту України*

Події весни 2022 року на Київщині стали безпрецедентним проявом жорстокості в історії як Європи так і всього світу в ХХІ столітті. Попри плин часу, актуальність дослідження «Бучанської різанини» лише зростає, адже ці факти стали першим

<i>Микита КАЩАВЦЕВ, Людмила ГОНТАРЕНКО</i>	
ЩО НАДАЄ СТІЙКОСТІ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	185
<i>Аліна КОЛОМОЄЦЬ, Олександр ЧЕРНЕНКО</i>	
КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ РОЗЛАДІВ НЕВРОТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ У ПОСТТРАВМАТИЧНИХ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ	187
<i>Кирило КОНИК, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ТРАГЕДІЯ БУЧІ ТА МІСТ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОЛІТИКА ГЕНОЦИДУ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	189
<i>Денис КОРСУН, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ОКУПАЦІЯ ТА СПРОБА АНЕКСІЇ КРИМУ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ХРОНОЛОГІЯ АГРЕСІЇ	191
<i>Артем КРИНИЦЬКИЙ, Ольга ДУЛГЕРОВА</i>	
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	192
<i>Максим КУЛІНСЬКИЙ, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБИГУ БОЙОВИХ ДІЙ ПІД ЧАС АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ (2014–2018 РР.)	194
<i>Станіслав ЛАГУТА, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ОБОРОНА ДОНЕЦЬКОГО АЕРОПОРТУ ЯК СИМВОЛ НЕЗЛАМНОСТІ ТА ДОСВІД ДЛЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	195
<i>Артем ЛИСЮК, Олена МАКАРОВА</i>	
ПЕРЕРВАНИЙ ПОЛІТ У ВІЧНІСТЬ: АН-225 «МРІЯ» ЯК СИМВОЛ НЕЗЛАМНОСТІ В КОМЕМОРАЦІЇ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ.....	197
<i>Дар'я ЛИТВИН, Олена ДОЛГОПОЛ</i>	
РОЛЬ ПСИХОЛОГА У ПОДОЛАННІ СОЦІАЛЬНОГО ВИКЛЮЧЕННЯ ТА УПЕРЕДЖЕНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	199
<i>Юрій ЛІННІК</i>	
ГЕРОЇ СЕРЕД НАС: ЯК ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ ТВОРЯТЬ ІСТОРІЮ ВЕЛИКОЇ БОРОТЬБИ.....	201
<i>Андрій ЛУКАШЕВИЧ, Валентина ПОДЛЕСНА</i>	
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ЯК КАТАЛІЗАТОР ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	204
<i>Богдан МАЙЧЕНКО, Людмила ГОНТАРЕНКО</i>	
МІСТА-ГЕРОЇ ТА ШРАМИ НА ЛАНДШАФТІ.....	205
<i>Тетяна МАКАРОВА, Інна МАРУШ</i>	
ВОЄННИЙ СТАН ТА ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ	209
<i>Владислава МАЛОКОСТ, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ОБОРОНА МИКОЛАЄВА У 2022 РОЦІ: СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ.....	211
<i>Костянтин МАРКЕВИЧ, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ВІННИЧЧИНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ТА ФОРМИ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ	213
<i>Юлія МАРТИНЮК, Олесь МІНЕНКО</i>	
UKRAINIAN AND EUROPEAN EXPERIENCE IN IMPLEMENTING SECURITY INITIATIVES	214
<i>Олександр МАРУЄВ, Яніна ФЕДОРЕНКО</i>	
БИТВА ЗА МАРІУПОЛЬ: ХРОНІКА СТАЛЕВОГО СПРОТИВУ ТА ГУМАНІТАРНОЇ КАТАСТРОФИ.....	216

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції

30 квітня 2026 року

Головний редактор:

Тетяна ЧУБІНА – доктор історичних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аліна КРИШТАЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент.

Підписано до друку 27.03.2026. Формат 60x84 1/8.
Гарнітура Times New Roman. Обл.-вид. арк. 60,12. Ум. друк. арк. 84,17.

Надруковано «ФОП Супрун Т. О.»
Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі
23.09.2024 р., № 201035000000647670
Україна, 61007, м. Харків, вул. Миру, 32.
Тел. 096 132 53 75